

6. GRAMATIKOS ŽINIŲ IR GEBĖJIMŲ TOBULINIMAS

Gramatikos žinios ir gebėjimas jomis naudotis sudaro asmens gramatinę kompetenciją, kuri yra svarbi lingvistinės kompetencijos dalis. Mūsų gramatinė kompetencija pasireiškia, kai mes atpažįstame gramatines formas klausydamiesi sakininės kalbos ar skaitydami rašytinius tekstus ir suvokiame išgirsto ar perskaityto teksto reikšmę. Ji pasireiškia ir mums patiems tinkamai kalbant ir rašant.

Vartodami gimtąją kalbą, dažniausiai kalbame ir rašome taisyklingai, natūraliai taikome kalbos gramatikos principus, nes gimtosios kalbos išmokome nesąmoningai, ją įsisavinome natūraliu būdu, girdėdami ją aplinkoje. Gimtosios kalbos gramatikos principus analizuojame mokykloje, per gimtosios kalbos pamokas. Kalbos gramatinės sistemos suvokimas ir vartosenos taisyklių išmanymas taip pat yra sudėtinė asmens gramatinės kompetencijos dalis.

Mokydamiesi užsienio kalbos, ypač suaugusieji, nuolat lyginame gimtosios ir besimokomos kalbos gramatines sistemas, pastebime jų panašumus ir skirtumus. Vartodami užsienio kalbą, nepriklausomai nuo kalbos mokėjimo lygio, siekiame taisyklingumo, norime kalbėti ir rašyti be klaidų. Kartais nedrįstame kalbėti, bijodami, kad mūsų pasakymai nebus taisyklingi, pernelyg susikoncentruojame į taisyklingumą, pamiršdami, kad kalbinės komunikacijos esmė – perteikti reikšmes. Stenkimės išlaikyti pusiausvyrą tarp taisyklingumo ir laisvumo, tarp mūsų siekio kalbėti ir rašyti be klaidų ir būtinybės reikšti mintis, nuomonę, keistis informacija ir pan.

Toliau pateikiama keletas patarimų, kaip gerinti gramatikos žinias ir gebėjimus, kaip mokyti kalbėti ir rašyti taisyklingai.

- Gramatika nėra izoliuota kalbinės kompetencijos dalis, ji neatsiejama susijusi su žodynu. Mokykitės žodyno ir gramatikos kartu – stenkitės įsisavinti kalbinius blokus, ilgesnius žodžių junginius, leksines-gramatines konstrukcijas, o ne atskiras gramatines formas.
- Kalbėdami nesijaudinkite dėl kiekvienos klaidos. Taisyklingumas yra siektinas, bet tai nėra pats svarbiausias kalbos vartojimo ir mokymosi tikslas. Svarbiau yra kalbėjimo laisvumas, minčių raiška, prasmės perteikimas.
- Siekdami taisyklingumo, įvertinkite savo pasiekimus ir spragas. Pasirinkę savo kalbos mokėjimo lygį, atlikite keletą gramatikos testų ir nustatykite, kokių konkrečiai sričių klaidų darote. Siekdami jas pašalinti, atlikite tos srities pratimų iš kokios nors gramatikos pratybų knygos arba mokomosios interneto svetainės.
- Gramatikos vadovėliuose ir interneto svetainėse rasite ne tik pratimų, bet ir taisyklių, paaiškinimų. Atkreipkite dėmesį ne tik į taisykles, bet ir išimtis, kurių yra kiekvienoje kalboje. Rinkitės mokymosi priemones su atsakymais, kad galėtumėte mokyti savarankiškai.
- Kai mokotės gramatikos dalykų, susikoncentruokite prie vieno klausimo, skirkite jam tiek laiko, kiek prireiks, kad įtvirtintumėte žinias. Vėliau, išmokę kelis skirtingus dalykus, visus apžvelkite, pasikartokite.
- Kalbėjimo taisyklingumui lavinti tinkamas „papūgos“ metodas. Jei turite galimybę klausyti autentiškų dialogų, kartokite išgirstas frazes. Kartokite tol, kol jas galėsite pasakyti automatiškai. Šis metodas itin tinka įvairioms mandagumo frazėms mokytis.
- Rašymo taisyklingumo taip pat galima siekti naudojantis gerais rašytinių tekstų pavyzdžiais. Jei ketinate rašyti prašymo laišką, pirma išstudijuokite keletą tokio teksto tipo pavyzdžių. Rašydami vartokite tokiam teksto tipui būdingas kalbos priemones.

- Žiūrėdami filmus, atkreipkite dėmesį į sakinių struktūrą. Pamatysite, kad tam tikrose situacijose kartojasi tam tikros sakinių formos. Stenkitės jas įsidėmėti ar užsirašyti. Filmuose apstu sakytinės gramatikos modelių, kurie pravers mokantis taisyklingai kalbėti.
- Skaitydami stenkitės ne tik suvokti teksto prasmę, bet ir analizuokite gramatines formas, išsiaiškinkite, kodėl tokia žodžių tvarka ar pavartotas tam tikras veiksmažodžio laikas. Tekstai yra taisyklingos kalbos vartosenos pavyzdžiai, kuo dažniau juos matome, tuo geriau įsidėmėsime gramatines formas. Jei skaitysime balsu, efektas bus dar geresnis – susiesite kalbinių blokų grafinį vaizdą ir fonetinį skambesį, įsiminsite dar geriau.
- Jei lankote kalbos kursus, sąžiningai atlikite visus pratimus, paprašykite papildomų namų darbų užduočių. Naudokitės galimybe paklausti specialisto patarimo ar paaiškinimo.
- Susiraskite kolegą, su kuriuo galėtumėte kartkartėmis pasikalbėti užsienio kalba. Aptarkite įdomius ir abiem rūpimus klausimus. Norėdami išreikšti mintis, nuomonę, jausmus, vartosite kalbą tiksliai ir turėsite pavartoti tam tikras gramatines formas. Tokiu būdu jas įtvirtinsite. Jeigu kolega moka vartojamą užsienio kalbą geriau nei jūs, paprašykite, kad atkreiptų dėmesį į jūsų daromas klaidas ir jas pataisytų.
- Jei turite galimybę, konsultuokitės su gimtakalbiais kalbos vartotojais. Tačiau jeigu tie asmenys nėra kalbos mokytojai, jie ne visada galės paaiškinti gramatikos taisykles, tačiau jūsų padarytas klaidas pataisys – jei paprašysite. Be to, jūs visada girdėsite taisyklingą pašnekovo šneką.

Ramonienė, M., Brazauskienė, J., Burneikaitė, N., Daugmaudytė, J., Kontutytė, E., Pribušauskaitė, J. Lingvodidaktikos terminų žodynas, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012.

Literatūra:

Ramonienė, M., Brazauskienė, J., Burneikaitė, N., Daugmaudytė, J., Kontutytė, E., Pribušauskaitė, J. Lingvodidaktikos terminų žodynas, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012.

<http://www.wikihow.com/Improve-Your-Grammar> Žiūrėta 2013 gegužės mėn.

<http://articles.submityourarticle.com/helpful-tips-for-learning-correct-english-grammar-114561> Žiūrėta 2013 gegužės mėn.

<http://www.learning-english-online.net/areas/grammar/learning-strategies> Žiūrėta 2013 gegužės mėn.